

Latvju sājpu dziesminieks

Šis darbs sasauca ar Lūcijas Garūtas Dievs, tava zeme deg!

1941. gada 14. jūnijā izsūtītajiem komponists Juris Kulakovs uzrakstījis skaistu un sājīgu kantāti Sarkanais vilciens. Tās pirmatskaņojums notiks šodien Rīgas Kongresu namā pulksten 18. Ieeja brīva.

Viņš netiek pieminēts

Iniciatīva iekustināt Sarkanā vilcienu pieder klaida latviešu dzejnieka Pētera Aigara (īstajā vārdā – Herberts Tērmanis) dēlam Pēterim Tērmanim. Gan tāpēc, ka viņa tēvs latviešu deportācijas iespaidā uzrakstīja poēmu, gan tāpēc, ka P. Aigara vārds Latvijā ir tikpat kā nezināms – lai gan pirmās Latvijas laikā viņš tika minēts blakus Čakam un Ādamsonam.

J. Kulakovs zina stāstīt, ka P. Aigars – pērn tika atzīmēta viņa 100 gadu jubileja – lielāko daļu pēckara dzīves pavadīja Anglijā, kur bija Anglijas Penkluba biedrs, ļoti ieredzēts un cienīts. "No turienes viņš dažādās starptautiskās konferencēs cīnījās par latviešu literatūru, tāpēc bija īpaši nevēlams padomju varai, un, iespējams, tas ir arī viens no iemesliem, kāpēc Latvijā par viņu nekas nav zināms."

Komponists stāsta, ka Sarkanais vilciens ir ārkārtīgi skarba, sājīga un izjusta dzeja. Un ne velti tā tulkota vairākās svešvalodās: spāņu, angļu, vācu, franču, un nupat Ludmila Azarova to iztulkoja krieviski.

Otrā redakcija

Dramatisko kantāti Sarkanais vilciens komponists uzrakstījis korim, solistiem, simfoniskajam orķestrim un rokgrupai. Tās pirmatskaņojums "pirmajā redakcijā" notika 25. martā labdarības koncertā Latvijas Represēto apvienības biedriem koncertzālē Ave sol. Šā vakara koncertu var uzskatīt par "otrās redakcijas" pirmatskaņojumu. "Trešā redakcija" varētu būt nākotnē – ar simfonisko orķestri tā pilnā sastāvā. Finansiāli tas ir ļoti ietilpīgi, un šī versija vēl tikai top. Šovakar simfoniskā orķestra funkciju simboliski izpildīs kameransamblis ar savdabīgu nosaukumu Slīdes un spraišļi – tā J. Kulakovs nosauca stīgu kvartetu un trombonu trio...

"Kantātes atskaņošanā piedalīsies arī grupa Pērkons, solisti Ieva Akurātere un Ivars Cinkuss, epizodiskā lomā – Pērkona dziedātājs Raimonds Bartaševics, kā arī Doma kora skolas meiteņu ansamblis diriģentes Airas Birziņas vadībā, kā arī sitamo instrumentu meistars Edgars Saksons un Sējāns jaunākais – Reinis."

Grūti atrast atslēgu

"Tas nāca diezgan smagi, termiņus arī nokavēju," atzīst komponists. Šis darbs tika iecerēts jau pagājušajā pavasarī un rudenī vajadzēja beigt. Bet viņš to pabeidza tikai martā.

"Bija grūti atrast atslēgu tam visam. Tāpēc, ka tēma ir ārkārtīgi skarba un sājīga, viena no vīstāgiskākajām lappusēm latviešu tautas vēsturē. Un arī poēma rakstīta vienādā pantmērā, dialogu praktiski nav, tikai kādi divi monologi, un viss tādā stāstošā formā. Vajadzēja atrast veidu, kā to šausmu stāstu izstāstīt," it kā taisnodamies saka J. Kulakovs.

"Savā ziņā tas ir rekviēms deportāciju upuriem, un kaut kādā ziņā šis darbs sasauca ar Lūcijas Garūtas Dievs, tava zeme deg! Tā domā arī muzikologs Guntars Pupa. Nu jā, šķiet, ka tā arī nekas liels kopš tiem laikiem par šo tēmu nav uzrakstīts."

Komponistam nav personīgas pieredzes tā laika baisajos notikumos, vismaz ne tuvākajos rados, taču viņš saka, ka, strādājot pie šī darba, tā nemaz nebija tik ļoti nepieciešama. "Jo jebkurš līdzī just spējīgs cilvēks var

to iztēloties un šajā situācijā iejusties. Nu iedomājieties, ka jebkuru no mums tagad ielādētu lopu vagonā un aizvestu no šejienes pāris tūkstošus kilometru prom. Un pēkšņi viss ir beidzies, viss ir cauri..."

Tēma ļoti dramatiskā

Komponistam katrs darbs prasa nopietnu iedziļināšanos. "Jā, līdzpārdzīvojums bija visskarbākā lieta darba procesā," neslēpj J. Kulakovs. Viņš atminas, ka līdzīgas sajūtas bijušas pirms apmēram pieciem gadiem, kad tapa Mateja pasija – tas arī bija, kā viņš pats saka, ļoti dramatiski.

Piedāvājums rakstīt kantāti Sarkanajam vilcienam nāca negaidīti, taču tēma komponistu nebaidīja. Jo viņu vienmēr interesējusi Latvijas vēsture. Jau pirms vairāk nekā 10 gadiem viņš rakstīja mūziku Jura Rijnieka izrādei Psihiskais uzbrukums Liepājas teātrī, kura tika veidota pēc A. Čaka darba Mūžības skartie, kas arī ir ļoti dramatiskā Latvijas vēstures lappuse.

Menuets raksta plati

Taujāts par šīs vasaras plāniem, J. Kulakovs atklāj, ka uz Imantdienām, kas 9. jūlijā notiks Cēsīs, Menuets raksta jaunu plati – Imants Kalniņš beidzot (!) pabeidzis to dziesmu ciklu, kas tika iesākts pirms ļoti, ļoti daudz gadiem. Juris saka: ja atmiņa neviļ, pirms gadiem 20 – tolaik nenotikušajai teātra izrādei pēc V. Igo romāna Cilvēks, kas smejas. "Toreiz tika uzrakstīti četri dziesmu cikli, no kurām Dziesma, ar ko tu sācies ir ļoti pazīstama. Pirms dažiem gadiem Imantdienās spēlējām vēl pusduci jaunu dziesmu ar Vika dzejoļiem vēl no tiem laikiem," saka J. Kulakovs, jaunā albuma muzikālais producents.

Pēc Imantdienām būs brīdis atpūtai, un augustā kopā ar trīs tenoriem gaidāma koncertturneja uz Angliju.

Šogad komponistam jāuzraksta vēl viena liela kantāte (libretu raksta Normunds Beļskis), kuras pirmatskaņojumam būtu jānotiek janvārī – uz barikāžu atceres laiku. Šī ir tā latviešu tautas vēstures lappuse, kas mūziķi skārusi ļoti tieši – Andris Slapiņš viņam bija labs draugs, kādreiz dzīvojuši kaimiņos Zolitūdē. "Ja šis projekts tiks īstenots, tad par šogad paveikto varēšu jokojot teikt – par tādām lietām gan nejoko –, ka esmu latvju sāpju dziesminieks..." piebilst J. Kulakovs.

***

Juris Kulakovs

- Komponists, mūziķis

- Dzimis 1958. gada 20. maijā Līvānos

- Latvijas Komponistu savienības padomes loceklis.

- Izglītība: Līvānu 1. vidusskola un Līvānu bērnu mūzikas skola (1965–1975); J. Mediņa mūzikas vidusskola – akordeona specialitāte (1975–1979); J. Vītola Latvijas Valsts konservatorija – pūtēju un estrādes orķestru diriģenta un vadītāja specialitāte (1979–1983) un kompozīcijas specialitāte (1986–1990)

- Grupas Pērkons vadītājs un dziesmu autors (no 1981. gada)

- Ansambļa Menuets dalībnieks (no 1978. gada)

- Ievas Akurateres soloprojektu autors

- Sarakstījis mūziku vairāk nekā 20 izrādēm visos Latvijas teātros

- Rakstījis mūziku kino, veidojis daudzu TV raidījumu muzikālo noformējumu

- Lielas formas darbi: viencēliena opera Debešķīgā Nepieciešamība (1994); Mateja pasija (1997); Mistērija par Rīgu (2001); rokopera Čigāns sapnī (2002)

- Sportiskie hobiji – peldēšana, kalnu slēpošana un teniss; miesas baudai – labi vīni un ēdieni; garīgie – grāmatas

- Neprecējies. Meita Justīne (16) spēlē vijoli J. Mediņa mūzikas vidusskolā